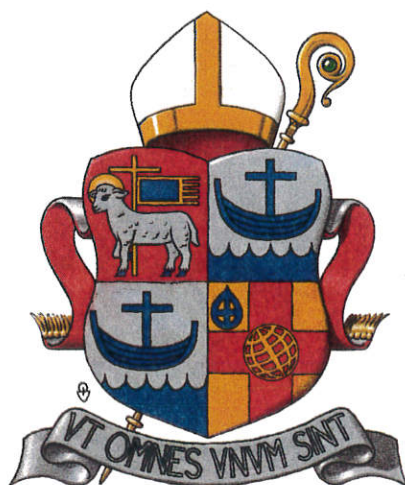

Visitationsprotokoll

Biskopen i Visby stift har visiterat
församlingen i Oslo
2016-2017

Sven-Bernhard Fast
biskop

Biskopens visitationstal i Oslo den 1 februari 2017

Inledning och Tack!

Jag vill börja med att säga tack. Tack till kyrkoherde Per-Anders, till alla förtroendevalda, till alla medarbetare och allt folket i Svenska kyrkan i Norge. Det är ju inte endast Svenska kyrkan i Oslo utan också i andra delar av Norge med församlingsgrupper. Det har varit en särskild glädje att få ta del av det, vi har fått se väldigt mycket av vad svenska kyrkan i Norge är.

När jag nu ska försöka sammanfatta mina intensiva besök i Svenska kyrkan i Norge gör jag som jag brukar vid visitationer, återvänder till själva ordet "visitare" bokstavligen ungefär titta noga, titta ordentligt.

Besöka, komma hem till och titta lite mer noga. Vad är det som händer här, vilka människor lever här, hur tar sig kyrkans liv, i det här fallet svenska kyrkan i Norge, uttryck? Det här är ju en av de mest stimulerande och faktiskt en av de allra äldsta och mest grundläggande delarna av en biskops uppgifter; att besöka församlingarna.

Ni kan läsa Apostlagärningarna så ser ni att redan aposteln Paulus reste omkring och besökte församlingarna. I breven i Nya Testamentet kan ni också se det, det är brev till församlingar han besökt. Han skrev så att säga sina visitationsprotokoll i brevform.

Ikväll ska jag inte ta upp allt vi har varit med om under denna visitation. Det skulle bli för mycket men mer kommer till medarbetare och förtroendevalda i form av det fullständiga visitationsprotokollet.

Delvis ny situation för Svenska kyrkan i Norge

Jag vet, och det har stått i Kyrkans Tidning, att det pågår ett stort arbete här i anledning av de nya bestämmelserna kyrka – stat. Jag börjar med det för att vi ska kunna lämna det åt sidan sedan på samma sätt som Astrid Lindgren och hennes syster när de ringde till varandra brukade inleda samtalet med att säga "döden, döden" för att kunna lämna det och tala om annat.

Ingen vet riktigt var dessa orosmoln som nu hänger över församlingen kommer att landa men det har gjorts ett fantastiskt arbete med att få tag i medlemmarna nu när man står i en helt ny situation och var och en aktivt behöver bekräfta sitt medlemskap.

Vem vet – detta kan kanske rentav leda till ett ökat engagemang då människor blir medvetandegjorda till exempel om att det finns församlingsgrupper på flera ställen i Norge än här i Oslo.

Vi har haft många givande samtal med många människor under de här besöken. De har varit uppdelade i tid vilket har varit bra, för det har funnits tid att fundera emellan besöken och så komma tillbaka för att försöka samla ihop intrycken. En sak är säker: Svenska kyrkan i Norge kan göra som Mark Twain som satte in en annons i tidningen där det stod ”ryktet om min död är betydligt överdrivet”.

Visitationens upplägg

Ända sedan förra våren har detta visitationsarbetet pågått. Vi som påbörjade arbetet var förutom jag själv biskopsadjunkten Annika Hakalax, som också tar noteringar idag, stiftsdiakonen Inger Hägg och regionchefen Stefan Bergmark. Vi har samlat in material, vi har fått del av verksamhetsplaner, diakonipastoral och även en ämbetsberättelse från kyrkoherden.

När vi besökte Oslo förra våren träffade vi kyrkorådet, alla anställda, vi besökte ambassadören tillsammans med kulturarbetare i Oslo.

Musik och kulturliv

Detta är för övrigt en mycket spännande del av visitationen att reflektera över: vi befinner oss här i en kyrka som är vacker, nyrenoverad, har ny orgel. Tron tar sig alltid kulturella yttringar. Någon vis person har sagt: ”kyrkan skapar kultur i distraktion”. Poesi skapas i kyrkan, bildkonst skapas i kyrkan, det gäller ikontraditionen och andra målningar och skulpturer, liksom arkitektur och naturligtvis musik, alla psaltarpsalmer är till exempel skrivna för att sjungas.

Det är ingen tillfällighet att J.S. Bach ibland kallas för den femte evangelisten. Dels är det så att tron tar sig musikaliska uttryck, dels är musik och körverksamhet nyttigt för människan och öppnar oss för djupare dimensioner i tillvaron. I alla kulturer är musiken viktig för att skapa gemenskap och igenkännande.

Det rika musikliv som finns här i församlingen är ur den synpunkten mycket glädjande. Det var härligt att få höra några företrädare för musiklivet i Oslo, som vi mötte hos ambassadören, uttrycka sin stora uppskattning för det blomstrande musiklivet här i Margareta kyrkan.

Ekumenik

Vi träffade också företrädare för andra kyrkor här i Oslo. Några är ju grannar här runtomkring. I ett helt annat sammanhang än visitationen råkade jag vara här i Oslo under den ekumeniska böneveckan och det var en stor upplevelse att få delta i den ekumeniska bönevandringen och uttrycka den gemenskap som vi har med alla kyrkor oavsett vad de kallas och vilka historiska bakgrunder de har. En bakgrund har vi ju helt gemensam, nämligen tron på Jesus Kristus.

Kyrkan i relation till samhälle och kultur

Vi besökte Voxenåsen, en för oss svenskar alldeles för dåligt känd plats. Vi svenskar skulle över huvud taget behöva lära oss mycket mera om Norge. Under en lång tid har det nordiska perspektivet varit alltför svagt i svenska medier. Nu tycks det börja bli lite bättre i public service TV och vi får lära oss lite mer om våra grannländer.

Diakoni

Vi har också fått tillfälle att samtala om Kriminalsjälavården i Norge. Vet alla här i församlingen om den kontakt som finns mellan församlingen här, Norska kyrkan och kriminalvården? Norska kyrkan har ett övergripande ansvar för att själavården bland intagna interner fungerar, det är en mänsklig rättighet att få utöva sin tro och få möjlighet att möta själavårdare. Medarbetarna här i församlingen försöker möta behovet av svensk själavård i samarbete med Norska kyrkan och kriminalvården. Det var mycket spännande samtal vi fick ha med de norska fängelseprästerna, Anders Harboe präst på Ullersmo fängelse och Harald Kjaer präst på Oslo fängelse samt Kristina, Anna och Per-Anders härifrån församlingen.

Satellitförsamlingar

Den största förändringen för Svenska kyrkan här i Norge sedan den senaste visitationen 1994 är att Trondheim, Stavanger och Bergen har tillkommit som gudstjänstplatser och församlingsgemenskaper.

Vi gjorde ett besök i Trondheim den 24 – 26 september 2016. Där vi fick möta biskop och domprost men framför allt de svenskar som deltar i familjekyrkis, samtalsgrupp och gudstjänst. Från familjekyrkis fick jag med mig en ny mitra som jag fick vika själv i papper. Det var många små biskopar runt omkring mig då. Familjekyrkis och samtalsgruppen om tro är också uttryck för samarbetet med den norska kyrkan eftersom man håller till i Ile kyrkas menighetshus.

Så fick vi även delta i högmässan i Nidarosdomen, och jag fick för första gången predika i denna rikshelgedom. Till min glädje fick jag nu också höra att det för första gången har genomförts en svensk luciagudstjänst i Nidarosdomen. Det byggs hela tiden band mellan våra kyrkor och våra folk.

Iakttagelser och slutsatser

Det är lite svårt att sammanfatta denna visitation för vi har sett så mycket som är fint och välfungerande och samtidigt finns en nyfikenhet på att göra nya saker. Jag kan till och med behöva uppmana till att bromsa upp lite i en del sammanhang.

Något jag särskilt vill lyfta fram är att det finns väldigt många ”unga vuxna” i kyrkan, i Oslo framför allt men också i hela Norge. Hur når vi, hur finner vi vägar att nå ännu fler är en levande fråga i församlingen. Många som kommer till de olika platserna för svenska kyrkan i Norge hade först ingen aning om att denna möjlighet fanns på denna plats men har hittat fram och hittat in. Mycket glädjande.

På vissa håll i världen är det den dagliga caféverksamheten i kyrkorna som är mötesplatsen. I Oslo, Bergen, Trondheim och Stavanger är det så mycket mer. Det är församlingsliv, lokala församlingar, som träffas till att fira mässa på söndagar. Som träffas för att meditera, som en grupp här idag, som träffas för att sjunga tillsammans med gudstjänsten i focus. Det handlar om mötesplatser. När man ska definiera vad Svenska kyrkan är enligt Kyrkoordningen, vårt uppdrag som kyrka, vår sändning i världen är att:

- fira gudstjänst. Då syns kyrkan och upplevs. Då föds och fördjupas tron.

- lära och undervisa. Det är då som nya människor och nya generationer upptäcker det som vi har fått.
- Vi är sända in i mission – att engagera nya människor att bli delaktiga i det som vi har fått ta emot. Att komma in i att praktisera att vi i vår närvaro med varandra upptäcker Guds närvaro.
- Utöva diakoni.

Detta med diakoni vill jag ägna lite särskild tid åt. Egentligen kan man säga alla dessa fyra sakerna: att människor firar gudstjänst, gör sina livserfarenheter till bön, att man lär och undervisar, att man missionerar och vill att andra människor ska få det av det som man själv har fått, och att man utövar diakoni, att det finns ett tjänande av medmänniskan och att man inspirerar till ett engagemang för medmänniskan, och inte minst medmänniskan i utsatta situationer i livet. Jag använder väldigt sällan uttrycket ”utsatta människor” för förr eller senare råkar vi alla in i någon form av utsatthet, vi blir svaga och bräckliga och behöver andra – människor i utsatta situationer är ett bättre uttryck.

Egentligen ska ju alla församlingens aktiviteter alltifrån gudstjänst till körverksamhet till barngrupper och familjekyrkis präglas av alla de fyra grundelementen i församlingens uppgift: Gudstjänst, Undervisning, Mission och Diakoni. Det är inte så att det är fyra olika verksamheter utan det ska användas mera som ett lackmuspapper, ser vi finns alla dessa fyra aspekter i den här verksamheten och hur kan vi stärka det som inte är så tydligt?

”Jag upplever församlingen som att den är på en gång tät och öppen”. Detta är ett glädjande citat som jag hört här. Det är något som jag ska citera fler gånger. En församling behöver både närheten, det täta, samt öppenheten. Om vi tänker på det stora fiskafånget när det gäller församlingens sammanhang, dess nät kan man fundera: Är maskorna för stora så att inget fångas in i det utan det bara glider förbi? Eller så är de för små så att man blir ofri och inåtvänd och hopklämd? En fungerande församling kan liknas vid ett nät som har tillräckligt små maskor för att det ska finnas trygghet och tillräckligt stora maskor för att det ska finnas en frihet. Täthet och öppenhet.

Osloförsamlingen är den första av utlandsförsamlingarna som har tagit fram en diakonipastoral. Det finns många samtal som pågår på många håll och det är ju egentligen det viktiga, men det är väldigt uppmuntrande att ta del av en färdig pastoral. Här finns både mötesplatsperspektivet och behovet av särskilda insatser nämnt, såsom kriminalsjälavård och kontakt med sjuka och ensamma. Det är viktigt, kanske särskilt i en utlandsförsamling att uppmärksamma att människor inte blir bortglömda när sjukdom håller dem borta från församlingssamlingen. Ett citat från en förtroendevald här: ”Det är så roligt att arbeta i den här församlingen – man känner att människor blir sedda. Det gäller också nya människor som kommer in i församlingen”.

Det är viktigt att det finns en diakon här. Det är också viktigt att församlingen är en diakonal miljö. Att utsattheten blir synlig och är en utmaning för hela församlingen, men också att det finns en klok kontinuitet genom en klok diakon.

” I den här församlingen finns det ett väl genomtänkt diakonalt arbete – man vet vad man vill, vad man gör och varför man gör det” så sammanfattade vår stiftsdiakon Inger sina iakttagelser under sitt besök här.

Många har uttryckt sin tacksamhet över att det är så god ordning här, bra lokaler, vi har en fin kyrka, vi har t o m en ny barockorgel och allt sådant som somliga utlandsförsamlingarna bara kan drömma om eller se på vykort från Sverige. Det är klart att situationen med att vara inlemmad i folkkyrkotänket i de skandinaviska länderna och ha förutsättningar som liknar den norska kyrkans har varit en styrka. Nu är det förändringstider, och vi vet inte riktigt hur framtiden kommer att se ut.

Men inför framtiden är det, men jag tror egentligen att man ska ta med sig det som har varit, ett intressant tecken under alla våra samtal här, både när det gäller medarbetare och förtroendevalda: Man har sagt att vi egentligen skulle vilja göra mer. I alla levande församlingar finns denna strävan att, trots allt gott arbete, försöka nå ännu längre. Det finns alltid människor man inte når och man skulle vilja göra mera för att nå flera. Ett exempel är önskan att nå flera unga vuxna, göra mer när det gäller familjearbete etc.

Men man behöver också samtidigt lära sig att tänka att ”good enough” är också bra! Vi får göra det vi kan med de resurser vi har.

När man kommer till min ålder finns det en risk att man börjar citera sig själv. Nu ska jag citera vad jag sa vid det tidigare besöket här i Oslo: ”När det går bra vill man ännu mer men det är viktigt att personal, ledning och ideella orkar med allt det som redan finns och görs.

Ni behöver se att ni faktiskt når ut. Ni har tagit en rad initiativ som nu håller på att etablera sig. De närmaste åren behöver ägnas åt kraftsamling och att stärka det som finns”.

Exempel på det nya är bland annat familjekyrkis och arbetet i Stavanger, Bergen och Trondheim.

När jag sa detta visste vi ju ännu inget om nyheterna då det gäller medlemskap och ekonomi men det finns någonting redan i den Heliga Skrift, redan på första sidan, att lära om människosyn. Det finns en poäng i skapelseberättelsen i första Moseboken där det berättas att Gud vilade efter utfört arbete och betraktade allt det goda som var skapat. Människans första dag är vilans dag eftersom hon skapas den sjätte dagen. Människans första uppgift på jorden är att leva och förundras över att finnas till i relation till varandra, skapelsen och Skaparen. Tappar vi bort den delen av vår människosyn tappar vi bort mycket.

Vi behöver vända tillbaka till denna vilopunkt – det är kanske en av de sakerna ni bör göra just genom att ni står inför nya utmaningar med lite grus i skorna. Israels barn vandrade 40 år i öknen med mycket grus i skorna som de inte kände så mycket så länge de kom ihåg Guds löfte, men så fort de glömde det kändes varje sandkorn.

Vad är det nu jag inte har nämnt?

Under de år jag har haft förmånen att få vara biskop i Visby stift har jag använt mig av tre ord som ett ”raster” när jag tittat på församlingarna:

- hur fungerar *välkommandet* in i församlingen? Finns det öppna dörrar för nya människor som kan komma och pröva och våga?
- finns det platser för *växande*?
- finns det en *sändning* ut i den vardag där man står?

Detta är intressanta infallsvinklar för att se vad vi håller på med. Ni har hittat en hel rad med sätt att öppna nya dörrar för välkomnande och det ska ni naturligtvis fortsätta med.

Att fråga sig hur församlingen är en plats för växande är lika viktigt. En sak utöver familjekyrkis som är både välkomnande och växande är ”Vuxensamtal om tro och liv”. Det är viktigt att vi håller det goda samtalet vid liv och därför ser jag med glädje på att det finns grupper av detta slag på flera platser.

Sändningen då? Jag tror att ganska mycket av missionsperspektivet också är kopplat till detta att människor blir sedda. Mission och diakoni hänger på det viset nära samman. Att det finns en atmosfär, en doft av någonting som intuitivt känns rätt. Vi identifierar oss och orienterar oss med dofter som det första i livet; vi luktar på mamma och när vi känner igen den doften då vet vi att vi är hemma.

Varje församling behöver ha något av en sådan doft för människor som kommer in så att de kan erfara att det finns en famn. Men precis som med barn - det får inte bli enbart gullande - det ska vara utmanande också. Så är det förvisso också med barn – utmaningar mellan barn och föräldrar är spännande. Lars Levi Laestadius talar om Gud som den himmelske föräldern. Det är gott för då får både mamma och pappa vara med och brottas med att försöka återspegla det stora föräldraskapet.

Varje församling ska väl egentligen också brottas med detta.

Återigen, med anledning av reformationsåret: Det fanns en väldigt viktig sak som Martin Luther pekade på: vi är myndiga vuxna människor. Vi är inte konsumenter utan levande varelser med eget ansvar. Vi kan göra saker och vi kan leva i en egen och nära relation, inte endast till andra människor utan också, till Gud.

Nu kan jag inte låta bli att citera ett stycke ur kyrkoherdens ämbetsberättelse. Detta är värt att fundera vidare över och min rekommendation är att ni tar detta till samtalsunderlag vid tillfälle:

Församlingens framtid är ljus. Styrkan är att den har engagerade medarbetare, god ekonomi och många svenskar som visar intresse för att vara församling. Det finns en otalig mängd möjligheter att erbjuda växande i tro på olika sätt och just nu har församlingen förmågan att möta många diakonala behov på grund av skickliga och tillräckligt många medarbetare. Församlingen befinner sig i en situation där flera tecken finns på att norska staten kommer att genomföra förändringar som påverkar församlingens

ekonomi. Något direkt hot kan jag inte se ens utifrån detta perspektiv. Inte ens om det blir radikalt förändrade ekonomiska förutsättningar tror jag att det grundläggande goda församlingsarbetet är hotat. Det bärs av en stor församlingskärna och gudstjänstliv som kan upprätthållas med förhållandevis små medel. Jag kan inte identifiera vare sig strukturella eller innehållsmässiga förändringar som vore önskvärda och som hade fått gagna arbetet. Det finns säkert förändringar som skulle kunna göras och vara positiva men jag vet inte exakt vilka.

Det var en oerhört ärlig avslutning av er kyrkoherde som bygger på uppfattningen att det inte endast är en person som sitter inne med alla svar. Det ger goda förutsättningar för en kreativ atmosfär. Man kan ställa frågor i gemenskapen i församlingen och vi får hjälpas åt med seendet i den verklighet vi står i.

Det är ibland bra att se på andras förutsättningar. Jag vet inte alls vad det betyder, men det kan vara värt att meditera över: det hände borta i Kina att plötsligt var det förbjudet att utöva kristen tro under flera årtionden. Sedan lättade det något och plötsligt kliver världens mest växande kyrka fram efter decennier av att leva underjordiskt. Eller en krympande kristen skara under stor press i Mellanöstern vill formulera vad de bygger sin framtidstro på och då blir det: Tacka Herren ty han är god, hans nåd varar i evighet.

Jag gratulerar församlingen här till de kanske lite tuffa uppgifter som ligger framför. Det kan innebära många möjligheter. Så gratulerar jag församlingen till det goda samspel som finns mellan församlingsråden, kyrkorådet, kyrkoherde, medarbetare, frivilliga och församling.

Det finns församlingar utan kyrkor, det finns kyrkor utan församlingar. Här finns det både församling och kyrka – det är något att gratulera till om man också dagligen kommer ihåg: Evtig varar din nåd!

Herren välsigne er och bevare er

Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig

Herren vände sitt ansikte till er och give er frid.

I +Faderns och Sonens och den Heliga Andens namn

Amen

+Sven-Bernhard

Etapp ett i Oslo den 3 – 5 april 2016.

Söndagen den 3 april

Visitationen inleddes söndagen den 3 april med Familjemässa i Margareta kyrkan. Medverkade i mässan gjorde barn - och vuxenkör. Barnen medverkade även som "Barnkyrkvärdar" samt assisterade diakonen vid dukandet av nattvardsbordet. Efter mässan intogs traditionsenlig påskbuffé.

Därefter vidtog enskilda överläggningar mellan biskopen, regionchef Stefan Bergmark och kyrkorådet samt kyrkostämmans ordförande och vice ordförande.

Eftermiddagen innehöll även överläggningar med personalen. Från båda dessa möten finns minnesanteckningar.

Efter måltid på närliggande restaurang, som församlingen bjöd på, deltog biskopen med följe i "Musik i Margareta kyrkan". Denna afton bjöds det på "Sånger i Eva Cassisdys anda" med Caroline Larsson.

Måndagen den 4 april

Dagen inleddes med ett möte med två norska präster, Anders Harboe och Harlad Kjaer, som arbetar inom kriminalvården vid Oslo samt Ullersmo fängelser. Från församlingen deltog diakon Kristina Sandgren Furberg, komminister Anna Runesson, pedagog Håkan Appel samt kyrkoherde Per Anders Sandgren.

Lunch intogs på residenset tillsammans med särskilt inbjudna från kultur- och musiklivet i Oslo. Samtalet handlade om gemensamma angelägenheter kring kultur och musikliv i Oslo.

På eftermiddagen mötte biskop och regionchef samt kyrkoherde, komminister och diakon, representanter för ett antal övriga kyrkor;

Grekisk ortodoxa församlingen

Lettiska evangelisk-lutherska kyrkan

Frälsningsarmén

Tyska evangeliska kyrkan i Norge

Isländska kyrkan i Norge

Finländska evangelisk-lutherska församlingen i Norge,

Amerikanska lutherska församlingen

samt företrädare för Norska kyrkan

till ett samtal om ekumenik och dess förutsättningar i Oslo.

Kvällen innehöll ett möte med Majklubben; en grupp kvinnor som tar ansvar i kyrkan och församlingen på en mängd olika sätt bland annat för den årliga basaren.

Tisdagen den 5 april

Dagens första programpunkt var ett besök på Voxenåsen som är ett stycke Sverige i Norge då det ligger på mark som skänktes till Sverige 1955 som tack för svenska hjälpinsatser i Norge under Andra världskriget. Det är ett svensk/norskt kultur- och konferenscenter där grupper och enskilda kan hyra in sig för konferens och fortbildning.

Efter middagsbön och lunch med personalen fick biskopen med följe bekanta sig med små och stora som varje vecka deltar i församlingens Babycafé.

Under eftermiddagen hade biskopen enskilt samtal med kyrkoherden.

Ettap två i Trondheim 24 – 26 september 2016

Lördagen den 24 september

Besöket i Trondheim inleddes på lördagkvällen med kvällsmat och ett informellt möte med några ur församlingsrådet. Samtal rörde sig kring betydelsen av att Svenska kyrkan i Norge finns på fler platser än i Oslo och situationen för församlingsgruppen i Trondheim.

Söndagen den 25 september

Dagen inleddes med mäsas i Nidarosdomen, ledd av domprost Ragnhild Jepsen och med biskop Sven-Bernhard som predikant.

På eftermiddagen besöktes "Familjekyrkis" i Ilen Menighetshus samt samtalsgruppen "Tala tro – tala liv".

På kvällen firades mäsas med efterföljande kyrkkaffe och samtal med församlingsgruppen.

Måndagen den 26 september

Dagens första möte ägde rum på Pilgegrimgården där verksamhetsledare Cathrine Roncale och pilgrimspräst Einar Vegge tog emot för samtal om pilgrimsliv och leder.

Därefter mötte biskop Sven-Bernhard sin motsvarighet Tor Singsaas samt domprost Ragnhild Jepsen i Ärkebiskopsgården. Detta blev framför allt ett tillfälle för företrädarna för Svenska kyrkan i Norge, komminister Anna Runesson och kyrkoherde Per Anders Sandgren att samtala med biskop och domprost om situationen för den svenska församlingsgruppen i Trondheim och gemensamma angelägenheter. Ett konkret resultat av detta möte var den Luciagudstjänst som hölls i Nidarosdomen i december 2016.

Etapp tre i Oslo den 1 februari 2017

Den sista och avslutande delen av biskopens visitation ägde rum en onsdagkväll i Oslo. Kvällen inleddes med sedvanlig meditation och mässa, ledd av biskop Sven-Bernhard.

Därefter vidtog visitationsstämma i församlingssalen. I och med att församlingen får del av biskopens visitationstal samt visitationsprotokoll är visitationen av Svenska kyrkan i Norge avslutad.

Visby den 24 februari 2017

Sven-Bernhard Fast
Biskop

Annika Hakalax
Biskopens adjunkt